

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО. ПОРІВНЯЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

УДК 003.212(510+520)

Д. О. Перепадя, Ю. В. Малахова

ІЕРОГЛІФІЧНА ПИСЕМНІСТЬ КИТАЮ ТА ЯПОНІЇ: КОМПАРАТИВНИЙ АСПЕКТ

Статтю присвячено порівняльному аналізу ієрогліфічної писемності Китаю та Японії. Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю встановлення спільних та своєрідних рис китайської та японської писемностей з огляду на їх історичні зв'язки. Мета дослідження полягає у порівнянні особливостей ієрогліфічної писемності китайської та японської мов на площині їх історичного розвитку. Основними завданнями дослідження є з'ясування історичних зв'язків між китайською та японською писемністю, а також порівняння особливостей форм накреслення ієрогліфів. Результати наукового пошуку репрезентують вплив китайської мови на становлення японської ієрогліфічної писемності та утворення окремої унікальної японської системи письма.

Ключові слова: китайська мова, японська мова, система письма, ієрогліф, ієрогліфічна писемність, символ.

Perepadia D., Malakhova Y. Comparative Analysis of the Hieroglyphic Writing of China and Japan. *The article is devoted to a comparative analysis of the hieroglyphic writing of China and Japan. The relevance of the chosen topic is determined by the need to identify the common and unique features of Chinese and Japanese scripts in view of their historical connections. Both Chinese and Japanese languages have gone through a long path of changes and transformations under the pressure of many external and internal factors. The writing system in Japan was developed on the basis of Chinese characters. One of the main causes of such borrowing was close contacts between two countries as they were developing together in one cultural area. Then, in the historical process, they both went their own ways, saving this strong connection inside hieroglyphic forms of their writing systems.*

The purpose of the study is to analyze and compare the features of the hieroglyphic writing of the Chinese and Japanese languages in their historical development. The main tasks of the research are to find out the connections between Chinese and Japanese writing, as well as to compare the features of hieroglyphs. The results of the scientific research represent the influence of the Chinese language on the formation of Japanese hieroglyphic writing and the establishing of a separate, unique Japanese writing system.

After comparing the outer forms of some words of the Chinese and Japanese languages, it became possible to conclude that despite the external similarity of the hieroglyphic characters of the Japanese and Chinese languages, this does not necessarily indicate the identity of their meanings. In addition, the Japanese language has formed its own phonetic system, which is fundamentally different from the Chinese. Chinese writing was adapted for use in the Japanese social environment, having preserved certain features of Chinese written characters.

Key words: *the Chinese language, the Japanese language, a writing system, a hieroglyph, hieroglyphic scripts, a symbol.*

Вступ

На сьогодні вивчення китайської та японської мов набуло широкої популярності в нашій державі. За останні два-три десятиліття з розвитком економічної глобалізації та інформаційної інтеграції і китайська, і японська мови увійшли до сучасного українського наукового простору як один з найперспективніших напрямів наукового пошуку. Ієрогліфічна писемність привертає увагу науковців своєю самобутністю, адже ієрогліфічний знак містить у собі не тільки значення, а й елементи культури, які синтезувалися в ньому протягом історії становлення й розвитку системи письма. Порівняльний аналіз ієрогліфічної писемності цих двох східних мов дозволить розглянути специфіку, а також визначити спільні й своєрідні риси, що притаманні ієрогліфічним писемностям японської та китайської мов.

Вивчаючи праці з японської та китайської мов, виокремлюємо небагатьох вчених, які працювали в галузі японської та китайської лінгвістики, зокрема писемності. Дослідженню особливостей ієрогліфічного письма присвячені роботи І. Бондаренка, Юнхуа Ван, Гуйчжень Ю, А. Грейвз, О. Козуб, Гуйлін Лі, К. Мурашевич, Т. Комарницької, К. Комісарова, В. Резаненко, Ю. Федотової, Юйсюань Сун тощо.

Метою нашого дослідження є порівняння особливостей ієрогліфічної писемності в Китаї та Японії на площині їх історичного розвитку.

Завдання дослідження полягають у з'ясуванні історичних зв'язків між китайською та японською писемністю, а також у встановленні спільних і своєрідних особливостей ієрогліфічної писемності Китаю та Японії.

Методи дослідження

Використані методи дослідження сприяють розв'язанню поставлених завдань. У процесі виокремлення й аналізу мовного матеріалу та для узагальнення результатів дослідження застосовано описовий метод та метод узагальнень (для характеристики окремих ієрогліфів); у процесі опису ієрогліфів та їхніх компонентів – метод компонентного аналізу; для виявлення спільних та відмінних характеристик ієрогліфів у японській і китайській мовах – порівняльний метод; аналіз мовного матеріалу спирається на метод інтерпретації.

Виклад основного матеріалу

Ієрогліфічне письмо є специфічною рисою китайської та японської мов, що значно ускладнює їх розуміння й опанування. Китайська та японська культури є однотипними й перебувають у тісному зв'язку через ієрогліфічну писемність та сфери культурного впливу китайської держави. У китайській мові ієрогліфи поєднують у собі звуки, форми та значення, а зовнішня оболонка ієрогліфічного знака породжує символи. Отже, якщо розглядати китайські ієрогліфи як такі, то їх форма накреслення відтворює саму природу китайської писемності (Лі Гуїлін, 2011).

Більшість досліджень впливу китайських ієрогліфів на Японію зосереджена на історії китайсько-японських культурних обмінів. Процес передачі китайських ієрогліфів з Китаю до Японії був зумовлений обміном культурними досягненнями, наприклад, розповсюдження китаємовних перекладів буддійських текстів, віршів та інших китайських книг або предметів, наприклад монет, офіційних печаток та інших символів влади. Китайські ієрогліфи глибоко проникли в усі сфери японського суспільства та культури. Зі своєрідних писемних знаків іноземної культури вони потрапили в політичну та адміністративну системи японської держави. Таким чином, китайська писемність стала базою для розвитку японської ієрогліфічної писемності (Сун Юйсюань, 2019).

Сучасне китайське письмо розвинулося з найдавніших форм китайських писемних знаків, які отримали назву “甲骨文” (jiǎgǔwén), або ворожилльні написи на кістках жертвних тварин та черепахових панцирах. З малюнків, викарбуваних на кістках, китайські ієрогліфи

трансформувалися в писемні знаки, які використовуються сьогодні (Грейвз, 2018).

Китайські ієрогліфи побудовані за певною системою та складаються з певної кількості графічних елементів. Графічний елемент, або риса (画 huà), – це простий нерозкладний складник ієрогліфа. Графічні елементи, як правило, не мають самостійного значення. Поєднуючись між собою й записуючись у певній послідовності, вони утворюють більш складні одиниці – графем (偏旁 piānpáng), які можуть уживатися самостійно, як окремий простий ієрогліф, або тільки як складник складного ієрогліфа.

Значення графем, поєднаних в одному ієрогліфічному знаку китайської мови, може вказати на приблизне значення лексичної одиниці або віднести її до певної семантичної групи. Наприклад, графема 雨 yǔ ‘дощ’ уживається як окремо в цьому значенні, так і в складі таких ієрогліфів, як 雪 xuě ‘сніг’, дієслово 霏 fēi ‘рясно випадати’; графема ‘серце’ має два варіанти накреслення: 心 та 忄 xīn, де 心 може вживатися як окремо у власному значенні, так і в складі складного знака наприклад: 想 xiǎng ‘думати, бажати, вважати’, 念 niàn ‘думати, розуміти, згадувати’, а 忄 – тільки як частина ієрогліфа: 性 xìng ‘характер, натура, природа’, 怖 bù ‘боятися, тремтіти’.

За функціями графем у складі складних ієрогліфів можна виділити декілька категорій ієрогліфічних знаків. Ідеограми (会意字 huìyìzì) – це графічні знаки, у яких значення графем, поєднуючись між собою, виводять нове значення. Якщо взяти за приклад графему 人 / 亻 rén – ‘людина’, то в поєднаннях з іншими графічними елементами можна отримати такі лексичні одиниці: 人+人 = 从 cóng, що у функції дієслова перекладається як ‘збиратися, об’єднуватися, згуртуватися’; 人+人+人 = 众 zhòng, що у функції іменника перекладається як ‘маса, народ, суспільство’ або як прислівник чи прикметник уживається в значенні ‘численний, багато’; 亻 + 戈 = 伐 fá, що означає ‘йти у військовий похід, нападати, карати, придушувати’, відображає значення компонентів 亻 rén та 戈 gē ‘алебарда’ (старовинна холодна зброя); 亻 + 寸 = 付 fù, де відтворюється семантика компонентів 亻 rén ‘людина’ та 寸 cùn ‘вершок’, у результаті отримуємо значення ‘платити, сплачувати’; 亻 rén ‘людина’ та 五 wǔ ‘п’ять’ у поєднанні в одному ієрогліфі 伍 wǔ дає значення ‘п’ять осіб, ряд, компанія з п’ятьох осіб’. Графема 木 mù ‘дерево’ у поєднаннях 木+木 = 林 lín означає ‘ліс, гай’, 木+木+木 =

森 sēn ‘ліс, гущавина, густий’; 相 xiāng ‘дивитися, спостерігати’ є поєднанням значень 木 mù ‘дерево’ та 目 mù ‘око’; лексична одиниця 采 cǎi складається з графем 木 mù ‘дерево’ та 采 cǎi ‘кітї’, утворюючи значення ‘збирати, брати, зривати, добувати’; ієрогліф 困 kùn, що при перекладі означає ‘бути в тяжкому положенні, бути оточеним, сидіти в осаді’, складається з графем 木 mù ‘дерево’ та 囗 wéi ‘огорожа’. У китайській мові побутує багато ідеограм, утім з огляду на історичні витоки та особливості китайської культури інколи дуже складно встановити логічний зв’язок між компонентами.

Фоноідеограми (形声文字 xíngshēng wénzì) у китайській мові становлять не менше двох третин загальної кількості ієрогліфів. Смысловим показником у фоноідеограмах є лише одна з графем – ключ (部首 bùshǒu), її також називають детермінатив. Вона приблизно вказує, до якого класу предметів або явищ належить слово, що позначене певним ієрогліфом. Друга частина фоноідеограми називається фонетиком. У давнину фонетик указував на схожість читання ієрогліфа і його складника, проте із часом звукова схожість морфем значною мірою втрапилася, таким чином фонетик може вказати лише на приблизне читання: 达 dá ‘досягати’, де 辶 chuò ‘швидко йти’ – це ключ, а 大 dà – це фонетик; 价 jià ‘вартість, ціна’, де 亻 rén ‘людина’ виступає як детермінатив, а 介 jiè ‘посередничати, зводити разом’; морфема 输 shū ‘перевозити, транспортувати, доставляти’, у складі якої 车 chē ‘повозка, віз’ виступає детермінативом, а ієрогліф 俞 yú – фонетиком (Перепада, 2023).

Ієрогліфи в японській мові є ідеографічними й не створювалися на основі фонетики. Китайські ієрогліфи вперше потрапили в Японію через Корейський півострів та пройшли довгий шлях від запозичення їх звукової оболонки до запозичення змісту та значень. У результаті на основі китайських ієрогліфів була створена японська ієрогліфічна писемність – ієрогліфи кана (假名). Японці скомбінували дві абсолютно різні мовні системи за вимовою, структурою, характеристиками тощо, а китайські ієрогліфи перетворили на писемні знаки, які вважали придатними для писемності японського народу (Лі Гуйлін, 2011).

Традиційно лексичні одиниці в японській мові відповідно до їхнього походження можна поділити на три шари: 1) слова, утворені з власне японських елементів (和語 waigo), наприклад, 暗 kurai ‘темний’; 2) слова, утворені із запозичених китайських елементів

(漢語 /канго/), наприклад, 影響 ейкьо ‘вплив’; 3) слова, запозичені з європейських мов, передусім англійської (外来語 гайрайго), наприклад, サッカー сакка ‘футбол’ (Комарницька, & Комісаров, 2012).

Японське письмо є унікальним через те, що в ньому поєднуються ієрогліфи та складові знаки двох абеток хіраґани, катакани та елементи латиниці. Така система писемності називається 漢字かな交じり文 (канджі-кана-маджірі-бун) і належить до змішаного ідеографічно-силабічного типу. Система письма у Японії склалася на основі китайської ієрогліфіки, але при цьому містить ієрогліфи та алфавіт. У межах цієї системи ієрогліфи насамперед відіграють роль носіїв лексичного значення, ідеограм (表意文字 хьо:і моджі), а складова абетка кана головним чином призначена для вираження звукової форми японської мови (表音文字 хьо:он моджі).

Абетки хіраґана та катакана сформувалися за часів середньовіччя на основі ієрогліфів, сьогодні кожна з них містить 46 основних знаків. Крім використання мішаної системи графічних знаків, японський письмовий текст має ряд специфічних особливостей. По-перше, напрям письма може бути вертикальним – знаки розташовані згори донизу, а рядки – справа наліво, або горизонтальним – зліва направо, як у західноєвропейських мовах. По-друге, японський текст не містить пробілів, за винятком книг для дітей та іноземців. Крім того, мова писемного тексту суттєво відрізняється від усного мовлення, оскільки містить велику кількість китаїзмів та синтаксичних конструкцій, характерних для писемного мовлення (Федотова, 2013).

Перш ніж використовувати складники азбуки хіраґана та катакана, тобто систему письма, у якій символи записуються з метою позначення складу, а не одного звука, загальноприйнятим японським письмом було виключно кандзі. Утім, було важко точно позначити звучання японських слів лише засобами кандзі, оскільки слова китайської мови є переважно односкладовими, а слова японської мови майже завжди складаються з кількох складів. Крім того, китайська мова є тональною, а японська – ні. У результаті дві абетки, засновані на китайських ієрогліфах, були інтегровані в японську мову – хіраґана і катакана разом з кандзі. Кандзі (日本汉字/漢字) – це ієрогліфічне письмо, що є складником японської писемності. Спосіб написання японських кандзі в основному такий самий, як ієрогліфи, що використовується в китайській мові.

Кандзі використовуються в японській писемності в основному для запису іменників, дієслів і прикметників, а також японських власних назв, хірагана застосовується для запису граматичних показників і форм дієслів, а катакана вживається при записі слів, запозичених з іноземних мов, а також технічної та наукової термінології.

Дослідження свідчать, що кандзі було впроваджене в японську мову приблизно в IV-V столітті нашої ери, коли до Японії почали прибувати китайські вчені. Вони привезли із собою свою культуру, вчення про буддизм і письмо, а також дарували їм різні предмети, такі як, скажімо, мечі чи глиняний посуд з китайськими писемними символами, що стало інструментом інтеграції китайських ієрогліфів у мову японського суспільства. Надалі, ще до IX століття, до японської мови увійшла кана, що стало завершальним етапом формування японської системи письма (Грейвз, 2018).

Японці, запозичивши систему писемності в китайців, поряд із китайською писемністю спершу користувалися й китайською мовою, однак невдовзі виникла необхідність відображати на письмі суто японську лексику й граматику. Тож уже з VIII ст. виникають системи фонетичного письма. Для цієї мети вживалися деякі ієрогліфи. Способом використання китайської грамоти, який уперше дозволив японцям писати тексти рідною мовою, стала 万葉仮名 (манйю: гана) – китайські ієрогліфи, що слугували не для передачі якогось змісту, а як фонетичні знаки. Ці китайські ієрогліфічні знаки застосовувалися без урахування їхнього значення як фонетичні позначки для запису японських слів, наприклад: 宇都久志 уцукуші ‘краса’; 波流 хару ‘весна’; 八間跡 Ямато ‘Ямато’; 夏檜 нацукаші ‘ностальгійний’. Знаки катакани на початку були не буквами, а допоміжними елементами, тобто своєрідними мітками, створеними на основі частин ієрогліфів, які ставили поруч із текстом китайською мовою для полегшення читання, а пізніше почали використовувати як самостійні елементи.

Таким чином, японці пристосували китайські ієрогліфи як фонетичні знаки: іноді для відтворення змісту, іноді для передачі звука, і ці функції перепліталися. У середньовіччі використовували різні системи письма – від суто ієрогліфіки до лише кани. Із часом японці почали впорядковувати своє фонетичне письмо й службові знаки перетворилися на складову абетку. Поступово склався розподіл функцій між

ієрогліфами, хіраґаною та катаканою, який остаточно сформувався в кінці XIX ст. (Комарницька, & Комісаров, 2012).

Проблема безграмотності населення Китаю спричинила реформування китайської писемності на початку XX ст. Одним з головних завдань реформи було створення спрощених варіантів накреслення складних ієрогліфів. Процес спрощення відбувався в кілька етапів та кількома способами, а саме засобом заміни складного графічного елемента на простий, заміни складного ієрогліфа на простий знак, який міститься в його складі, методом створення нових знаків-ідеограм із простих елементів, шляхом збереження загального зовнішнього контуру знаків при докорінному спрощенні їх внутрішніх складників. Також користувалися прийомом одночасного спрощення кількох графічних елементів, вилучення центрального графічного елемента при збереженні верхнього й нижнього елементів ієрогліфа. Таким чином, значна частина ієрогліфів була перетворена на більш прості знаки, які на сьогодні є офіційно визнаними стандартними писемними знаками сучасної китайської мови (Мурашевич, 2013).

У японській мові багато ієрогліфів є традиційними (повними) китайськими ієрогліфами. Такі неспрощені ієрогліфічні знаки цілком відмінні від ієрогліфів, які на сьогодні побутують у китайській мові. Утім, вони є лише ідеографічними візуальними символами (Лі Гуйлін, 2011). Китайський ієрогліф у Китаї, як правило, має одне читання, а в Японії може мати два, а нерідко й більше читань. Читання ієрогліфа в писемності різних країн відрізняються, а їх лексичне значення здебільшого однакове (Федотова, 2013).

Порівнюючи ієрогліфічні знаки, котрі побутують у китайській та японській мовах, ми визначили, що ієрогліфи, які позначають деякі японські й китайські слова, мають однакове написання або існують лише незначні відмінності, спричинені процесом спрощення китайських ієрогліфів, однак їхні значення залишаються однаковими. Наприклад, існують слова, форма й значення яких у японській мові точно такі ж, як і в китайській: 'експорт' 出口, 'суспільство' 社会, 'революція' 革命, 'наступний' 以下, 'іноземний' 外国, 'необхідний' 必要 = японською мовою: 出口, 社会, 革命, 以下, 外国, 必要.

Цілком очевидно, що багато китайських слів мають інше написання японською мовою, наприклад: 'телефон' 电话 – 電話, 'бібліотека' 图书馆 – 図書館, 'міжнародний' 国际 – 國際, 'положення'

立场 – 立場, ‘простий’ 简单 – 簡單, ‘банк’ 銀行 – 銀行 тощо. У наведених прикладах японські ієрогліфи мають структуру, що відрізняється від китайських, кількість рис чи символів, а також спосіб написання дещо несхожий.

На наступному мовному матеріалі можна побачити радикальні відмінності між ієрогліфічними позначеннями слів китайською та японською мовами: ‘лист’ 书信, ‘хазяїн’ 房东, ‘досліджувати’ 研究, ‘екзамен’ 考试, ‘фахівець’ 内行, ‘газета’ 报纸, тоді як японською мовою ті ж самі поняття позначаються так: 手紙, 大家, 調査, 試験, 専門, 新聞. Значення деяких слів у японській мові не мають нічого спільного зі значеннями, вираженими в китайській мові. Наприклад, значення слова «餅» японською мовою дуже відрізняється від значення слова «饼» китайською мовою. «饼» – це коржик, які зазвичай їдять мешканці північних регіонів, а «餅» японською означає новорічне печиво, яке виготовляють із клейкого рису.

Висновки

Спираючись на опрацьований матеріал, можемо констатувати, що китайська і японська мови пройшли довгий шлях змін і перетворень під тиском багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів. Система письма в Японії була розроблена на основі китайських ієрогліфів, запозичених японцями. Однією з головних причин такого запозичення стали тісні контакти між двома країнами, оскільки вони разом розвивалися в одному культурному просторі. Згодом, протягом свого історичного розвитку, вони обидві пішли власним шляхом, зберігши цей міцний зв'язок усередині ієрогліфічних форм та систем письма.

Результати нашого наукового пошуку відображають вплив китайської мови на становлення системи японського ієрогліфічного письма та продукування окремої, унікальної японської писемності. Порівняння форм накреслення деяких слів китайської та японської мов уможливило висновок, що зовнішня схожість ієрогліфів японської та китайської мов не обов'язково свідчить про тотожність їхніх значень. Крім того, японська мова сформувала власну фонетичну систему, яка принципово відрізняється від китайської та позначається на письмі засобами спеціально створених абеток.

Отже, китайська писемність, хоч і піддалася впливу реформування, зберегла свою самобутність та залишилася підпорядкованою

традиційним тенденціям, тоді як японська писемність була адаптована для використання в японському соціальному середовищі, залишивши лише елементи китайської писемності.

На основі результатів проведеного дослідження з'являється низка напрямків для наукового дослідження. Зокрема, перспективи подальших досліджень включають етимологічний аналіз ієрогліфічних знаків та їх порівняння в обох мовах, компонентний аналіз ієрогліфічних знаків та їх порівняння, структурно-семантичний аналіз ієрогліфів китайської та японської мов, дослідження фонетичної трансформації та адаптації китайської писемності у японській мові.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бондаренко І. П.** (1998). *Японсько-український / Українсько-японський словник: навчальний словник японських ієрогліфів*. Київ: Альтернативи.
2. **Козуб О. О.** (2020). *Відмінні та спільні риси східних мов*. Узято з <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8732/1/2020.pdf>.
3. **Комарницька Т. К.,** & Комісаров К. Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс* (Т. 1.). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
4. **Мурашевич К. Г.** (2013). *Вступ до східної філології*. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет».
5. **Перепада Д. О.** (2023). Особливості викладання китайської мови як іноземної для здобувачів освіти економічних спеціальностей. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові аспекти формування моделі інвестиційної привабливості територіальних громад»* (с. 283–292). Чернівці: Північноукраїнський інститут ім. Героїв Крут ПрАТ «ВНЗ «МАУП».
6. **Резаненко В. Ф.** (1999). До проблеми семантико-графічної структури ієрогліфічних символів п'яти стихій китайської космогонії (“усін”). *Матеріали першого українського симпозиуму з мовознавства та літератур країн Азійсько-Тихоокеанського регіону* (с. 27–31). Київ: Видавничий дім “КМ Академія”.
7. **Федотова Ю. С.** (2013). *Історія розвитку та сучасний стан японського письма: навч. посіб.* Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
8. **Graves A.** (2018). Comparisons Between Chinese and Japanese Characters: A Look at the Effect of Writing Systems and Writing Reforms on the Chinese and Japanese Languages. Узято з https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3965&context=honors_theses.
9. 李桂玲. 二外日语学习中汉字书写偏误问题的研究. Узято з: <https://m.lunwendata.com/show.php?id=143858>.
10. 浅谈日语中汉字词的翻译. Узято з <https://www.lunwendata.com/thesis/2018/145932.html>.
11. 宋禹璇 (2019). 日本汉字面观. *黎明职业大学学报*, 3, 36–43.
12. 王勇华, & 余桂珍, & 庞艳玲 (2012). 论汉字对日本古代文明所产生的影响. *日语学习与研究*, 4, 107–113.

REFERENCES

1. **Bondarenko, I. P.** (1998). *Yaponsko-ukrainskyi / Ukrainsko-yaponskyi slovnyk: navchalnyi slovnyk yaponskykh ieroglifiv* [Japanese-Ukrainian/Ukrainian-Japanese dictionary: educational dictionary of Japanese characters]. Kyiv: Alternatyvy [in Ukrainian].
2. **Kozub, O. O.** (2020). *Vidminni ta spilni rysy skhidnykh mov*. [Distinctive and common features of Eastern languages]. Retrieved from <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8732/1/2020.pdf> [in Ukrainian].
3. **Komarnytska, T. K.,**

- & Komisarov, K. Yu. (2012). *Suchasna yaponska literaturna mova: teoretychnyi kurs. [Modern Japanese literary language: theoretical course]*. (Vol. 1). Kyiv: Vydavnychiy dim Dmytra Buraho [in Ukrainian]. 4. **Murashevych, K. H.** (2013). *Vstup do skhidnoi filolohii [Introduction to Oriental philology]*. Kyiv: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr «Kyivskiy universytet» [in Ukrainian]. 5. **Perepadia, D. O.**, & Protsenko, E. B. (2023). Osoblyvosti vykladannia kytaiskoi movy yak inozemnoi dlia zdobuvachiv osvity ekonomichnykh spetsialnosti [Peculiarities of teaching Chinese as a foreign language for economic majors]. M.I. Murashka (Eds.), *Ekonomiko-pravovi aspekty formuvannia modeli investytsiinoi pryvablyvosti terytorialnykh hromad. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference* (pp. 283–292). Chernihiv: Pivnichnoukrainskyi instytut im. Heroiv Krut PrAT «VNZ «MAUP» [in Ukrainian]. 6. **Rezanenko, V. F.** (1999). Do problemy semantiko-hrafichnoi struktury iierohlichnykh symboliv piaty stykhii kytaiskoi kosmohonii (“usin”) [To the problem of the semantic-graphic structure of the hieroglyphic symbols of the five elements of the Chinese cosmogony (“usin”)]. *Materialy pershoho ukrainskoho sympoziumu z movoznavstva ta literatur krain Aziisko-Tykhookeanskoho rehionu. Materials of the first Ukrainian symposium on linguistics and literature of the Asia-Pacific countries* (pp. 27–31). Kyiv: KM Akademiia [in Ukrainian]. 7. **Fedotova, Yu. S.** (2013). *Istoriia rozvytku ta suchasnyi stan yaponskoho pysma: navch. posib. [History of development and current state of Japanese writing: teaching. manual]*. Kyiv: Vydavnychiy dim Dmytra Buraho [in Ukrainian]. 8. **Graves, A.** (2018). Comparisons Between Chinese and Japanese Characters: A Look at the Effect of Writing Systems and Writing Reforms on the Chinese and Japanese Languages. Retrieved from https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3965&context=honors_theses [in English]. 9. **Li, Guilíng** (2011). Èr wài riyǔ xuéxí zhōng hàn zì shūxiě piān wù wéntí de yánjiū [Research on errors in writing Chinese characters in Japanese language learning as a second foreign language]. Japanese Teaching and Research Section, School of Foreign Languages, Huanghe University of Science and Technology. Retrieved from <https://m.lunwendata.com/show.php?id=143858> [in Chinese]. 10. **Qiǎn tán riyǔ zhōng hàn zì cí de fānyì [A brief discussion on the translation of Chinese characters in Japanese]**. Retrieved from <https://www.lunwendata.com/thesis/2018/145932.html> [in Chinese]. 11. **Song, Yuxuan** (2019) Riběn hàn zì miànmiànguān [Aspects of Japanese Chinese characters]. *Journal of Liming Vocational University*, 3, 36–43 [in Chinese]. 12. **Wang, Yonghua**, Yu, Guizhen, & Pang, Yanling (2012). Pángyǎnlíng. Lùn hàn zì duì rìběn gǔdài wénmíng suǒ chǎnshēng de yǐngxiǎng [On the impact of Chinese characters on ancient Japanese civilization]. *Japanese learning and research*, 4, 107–113 [in Chinese].

Перепадя Дар'я Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри східних мов, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, вул. Коваля 3, м. Полтава, Полтавська область, 36003, Україна.

Tel.: +38(066)2730338

E-mail: dariaperepadia@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-9133-7244>

Perepadia Daria Oleksandrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Oriental languages, Luhansk Taras Shevchenko National University, Kovalya str 3, Poltava, 36003, Ukraine.

Малахова Юлія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри східних мов, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, вул. Ковалія 3, м. Полтава, Полтавська область, 36003, Україна.

Tel.: +38(050)6638880

E-mail: juliamalah@163.com

<https://orcid.org/0000-0003-4083-810X>

Malakhova Yulia Volodymyrivna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Oriental languages, Luhansk Taras Shevchenko National University, Kovalya str 3, Poltava, 36003, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 17 вересня 2023 року

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Перепадя Д. О., Малахова Ю. В. Ієрогліфічна писемність Китаю та Японії: компаративний аспект. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди* / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2023. Вип. 59. С. 209–220. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.59.16>

APA: Перепадя, Д. О., Малахова, Ю. В. (2023). Ієрогліфічна писемність Китаю та Японії: компаративний аспект. *Лінгвістичні дослідження*, 59, 209–220. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.59.16>